

Meerjarenplan Stichting Duurzaam Vijfheerenlanden

2024-2026

Inhoudsopgave

Inhoud

<u>Inleiding</u>	3
<u>Doelstellingen</u>	3
<u>Missie</u>	4
<u>Visie</u>	4
<u>Strategie</u>	4
<u>Activiteiten 2024-2026</u>	5
<u>Doelgroepen</u>	5
<u>Domeinen</u>	5
<u>Activiteiten per doelgroep</u>	6
<u>Organisatie</u>	7
<u>Uitvoering</u>	7
<u>Financieel Beleid</u>	7
<u>Partners en netwerken</u>	8
<u>Tot slot</u>	8

Inleiding

Dat we wereldwijd op een ecologische en klimatologische crisis afstevenen is wel duidelijk. De wijze waarop de mens omgaat met natuur en milieu put de aarde uit. We zullen alle zeilen moeten bijzetten om het tij te keren. De omslag naar een toekomstbestendige wijze van leven, wonen, werken en voedsel produceren is een bittere noodzaak. De bewustwording hiervan bevorderen ook. Deze crises kunnen we alleen oplossen als iedereen meedoet en dat begint bij bewustwording 'van onderop': in de directe omgeving en van jongs af aan. "Wie de jeugd heeft, heeft de toekomst." Dat begint op school: leren wat verantwoord omgaan met natuur en milieu inhoudt. Met de aarde meewerken, in plaats van ertegenin.

Op basis van deze ambitie is in november 2021 Stichting Duurzaam Vijfheerenlanden (SDVHL) opgericht. De stichting startte met het uitvoeren van een haalbaarheidsonderzoek en de uitwerking van een business case. De contouren van de bedrijfsvoering van SDVHL zijn beschreven in een bedrijfsplan (september 2022). Dit bedrijfsplan vormde de basis voor verdere ontwikkeling van de activiteiten van SDVHL, incl. de hoofdlijnen van een meerjarenbegroting.

Onder de 'paraplu' van SDVHL ressorteren inmiddels drie onderdelen: *Groene Weelde*, *Buurttuin De Noordertuin* en *Voedselcoöperatie Sitopia*.

Groene Weelde Natuur- en Duurzaamheidseducatie heeft als primaire activiteit het ontwikkelen en verspreiden van educatiemiddelen op het gebied van natuur en duurzaamheid voor de gemeente Vijfheerenlanden en aanpalende regio's.

Buurttuin De Noordertuin is een in de wijk Leerdam-Noord gelegen moestuin voor en door de buurtbewoners. In de tuin, die wordt onderhouden door vrijwilligers, worden ook moestuinlessen gegeven aan leerlingen van basisscholen.

Voedselcoöperatie Sitopia is erop gericht om, als samenwerkingsverband van deelnemers, verantwoorde voedingsmiddelen van plaatselijke of regionale aanbieders onderling te verspreiden. Ook Sitopia draait geheel op de inzet van vrijwilligers.

De genoemde initiatieven en de huidige activiteiten staan uitgebreid beschreven op onze website (www.duurzaamvhl.nl).

Doelstellingen

De doelstellingen van SDVHL, die naadloos aansluiten bij de *Brede Welvaart Monitor*, zijn als volgt:

1. een substantiële bijdrage te leveren aan de realisatie van een duurzame samenleving waarin aandacht voor mens en natuur in hun onderlinge samenhang centraal staan;
2. het verrichten van alle verdere handelingen, die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.

De stichting tracht haar doel onder meer te verwezenlijken door:

- a) Het doeltreffend exploiteren van een natuureducatiecentrum, dat duurzaamheidseducatie voor (onder meer) basisschoolleerlingen ontwikkelt en verspreidt. De activiteiten van het natuureducatiecentrum (dat de naam Groene Weelde heeft gekregen) richten zich op duurzaamheidsthema's zoals

natuur, biodiversiteit, verbinding stad met groene omgeving, energie, afval en voedsel & gezondheid, met de nadruk op hun onderlinge samenhang.

b) Samenwerking met groene, duurzame initiatieven in de regio aan te gaan.

c) Het stimuleren van de sociale cohesie en gezamenlijkheid in de gemeente Vijfheerenlanden en in de regio. Buurtuin De Noordertuin en voedselcoöperatie Sitopia zijn hier recente voorbeelden van.

d) Het stimuleren en bevorderen van kleinschalige cultuur- en kunstuitingen, zoals bijvoorbeeld een natuurtheater, workshops of buitenexposities.

SDVHL zoekt nadrukkelijk de samenwerking en speelt een verbindende rol. Dit geldt voor lokale samenwerking, bijvoorbeeld met de Natuur- en Vogelwacht en met kinderboerderij Hestia's Hof (Leerdam). Maar zeker ook daarbuiten leggen we een steeds groeiend aantal contacten, waardoor een uitgebreid regionaal en (inter)provinciaal netwerk ontstaat.

Missie

Stichting Duurzaam VHL werkt aan het vergroten van het besef dat natuur een kernwaarde is in een duurzame samenleving. Dit doen we door te inspireren, te informeren, te verbinden en samen te werken. We willen de inwoners van Vijfheerenlanden bewust maken van de eigen rol in de leefomgeving en handvatten aanreiken om bewuste keuzes te maken.

Visie

We zetten ons in voor een levendige en groene omgeving waar inwoners (jong en oud) actief een bijdrage leveren aan een duurzame toekomst. Een leefomgeving waar inwoners meer en meer de natuur omarmen.

Strategie

We positioneren ons als centraal steunpunt voor natuureducatie in de gemeente Vijfheerenlanden en omgeving. We coördineren de natuur- en duurzaamheidsactiviteiten en bereiken daarmee zoveel mogelijk inwoners. We stellen ons daarbij actief en laagdrempelig op naar bezoekers en onderwijs. We zijn een *verbinder* van gemeentelijke ambities en de samenleving, en van groene en duurzame initiatieven. Daarin werken we vraaggericht en we waarborgen zo de continuïteit die nodig is om een belangrijke partner te zijn bij de uitvoering van (gemeentelijk) beleid.

Het streven naar 'leren door beleven en ervaren' en 'genieten' staat in ons werk centraal, net als een zich steeds ontwikkelende duurzame bedrijfsvoering. Onze teams van professionals, vrijwilligers en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt zetten zich hiervoor in.

Ook onderzoeken we mogelijkheden van (verdere) samenwerking in de regio Alblasserwaard / Vijfheerenlanden en in de regio West Betuwe.

Activiteiten 2024-2026

In 2024 zullen onze huidige programma's (initiatieven) verder worden doorontwikkeld en versterkt.
Het gaat met name om:

- Centrum voor Natuur- en Duurzaamheidseducatie Groene Weelde (www.groeneweeldevhl.nl)
- Buurttuin De Noordertuin (www.facebook.com/DeNoordertuinLeerdam)
- Voedselcoöperatie Sitopia (www.duurzaamvhl.nl)
- Projecten op scholen
- Schooltuinen

In 2024 starten we met ontwikkeling van educatieve programma's voor voortgezet onderwijs. We zoeken hiervoor de samenwerking met aanbieders op het gebied van natuur en techniek.

Bij fondsen vragen we een bijdrage om een voedselbosleerlijn voor het basisonderwijs te ontwikkelen. Dit doen we in samenwerking met Voedselbos Lingehout in de AV en West Betuwe. Het streven is in het voorjaar van 2024 een pilot uit te voeren, zodat de leerlijn voor het schooljaar 2024/2025 gereed is voor de scholen.

Daarnaast gaan we fondsen werven om in 2024 een voedselbosclub te starten voor kinderen van 9-10 jaar. Dit zullen een tiental bijeenkomsten zijn in de periode april/september op de woensdag- of vrijdagmiddagen.

De fondsenwerving willen we uitbreiden met een donatieknop op de website, mogelijkheid tot periodiek schenken met een schenkingsformulier, sponsorpakketten voor het bedrijfsleven en een bijbehorende wervingscampagne.

Doelgroepen

We zien de volgende doelgroepen voor ons:

- Onderwijs: voor lessen natuur- duurzaamheids- en voedseleducatie
 - o Primair Onderwijs: groepen 1 t/m 8
 - o Voortgezet Onderwijs
- Volwassenen
- Vrijwilligers
- Cliënten binnen het sociaal domein en statushouders

Domeinen

Ons aanbod omvat zes educatie-domeinen, als volgt.

1. Natuur & Groen

- Bomen en planten
- Dieren (waterdieren)
- Biodiversiteit: bijen, insecten, planten
- Voedselbos/permacultuur
- Wildplukken

2. Voedsel & Gezondheid
 - Groen schoolplein, moestuinen
 - Voedsel educatie
 - Kook- / Smaaklessen
 - Boerderij
3. Water, Energie & Klimaat
 - Water
 - Energie
 - Klimaatadaptatie
 - Techniek / Duurzaamheid
4. Grondstoffen & Afval
 - Afval als grondstof
 - Natuurlijke grondstoffen / natuurinclusief bouwen
 - Kringloop
5. Leerlijn Natuur-Cultuur, met lessen op het snijvlak van Natuur en Kunst & Cultuur
6. Leerlijn Voedselbossen, met lessen in de klas en in het voedselbos

Activiteiten per doelgroep

Het aanbod van activiteiten, onderverdeeld naar doelgroep, is als volgt.

1. Primair onderwijs: groepen 1 t/m 8
 - Leskisten/ontdeksets/uitleenmaterialen
 - Gastlessen op school
 - Lessen op locatie Schaikse Weelde
 - Lessen op andere (groene) locaties in Vijfheerenlanden
2. Voortgezet onderwijs
 - Stage lopen
 - Rondleidingen
 - Workshops in het voedselbos
3. Volwassenen
 - Burendag
 - NL doet
 - Rondleidingen in het voedselbos
 - Workshops:
 - Voedselbos / Permacultuur
 - (Wild)plukken / Oogst verwerken: bijv. fermenteren, inmaken, drogen
 - Kunst & Cultuur
4. Vrijwilligers
 - Ondersteunen bij de educatie
5. Cliënten binnen het sociale domein of statushouders
 - Dagbesteding
 - Naschoolse activiteiten (april-oktober): natuurclub, workshops
 - Werken in het voedselbos

Organisatie

Stichting Duurzaam Vijfheerenlanden bestaat uit een onbezoldigd bestuur en 2 parttime medewerkers. Daarnaast is er een aantal vrijwilligers actief. Onze activiteiten zijn voornamelijk gericht op de gemeente Vijfheerenlanden en de provincie Utrecht. In de regio werken wij samen binnen de gemeenten West Betuwe, Molenlanden en Gorinchem.

Bestuurlijke bezetting. De onbezoldigde bestuursleden van de stichting zijn:

Voorzitter:	Ankie Lubbers
Penningmeester:	Erik van Doorn
Secretaris:	Guus Boogaard
Lid:	Ingrid Veltkamp

Operationele uitvoering. De activiteiten van NDE Groene Weelde worden gecoördineerd door Sylvia Terpstra en Ineke Hagen. De activiteiten van De Noordertuin worden gecoördineerd door René Hofmeester.

Financiële structuur

In het bedrijfsplan van september 2022 is de financieringsstructuur van SDVHL globaal geschetst:

- Basisfinanciering voor 'vaste' taken
- Projectfinanciering
- Subsidies van fondsen
- Bijdragen van donateurs en sponsoring
- Inkomsten uit eigen diensten of producten

In het voorjaar van 2023 heeft de gemeente Vijfheerenlanden besloten voor de jaren 2023/2024/2025 een subsidie toe te kennen, voor de 'vaste' taken. Dit heeft met name betrekking op de personele kosten van het educatieve centrum Groene Weelde.

Hiernaast heeft SDVHL financiële bijdragen ontvangen van:

Duurzaamheidsfonds Betuwewind, voor aanschaf van materialen voor het samenstellen van leskisten en voor opslagruimte voor leskisten (combi-container);
Fonds NME, voor boekingsplatform, informatieborden, huisstijl en bewustwordingscampagne;
(Prins Bernhard) Cultuurfonds, voor voedselbosleerlijn;
Kiem Utrecht, voor initiatief van Voedselbosclub.

De fondsenwerving wordt uitgebreid met een donatieknop op de website, mogelijkheid tot periodiek schenken en sponsorpakketten voor het bedrijfsleven.

Partners en netwerken

SDVHL heeft, zoals al eerder geschreven, verbinding en samenwerking bovenaan in het vaandel staan. We zoeken of hebben al samenwerkingsverbanden opgebouwd op plaatselijk, regionaal, nationaal en Europees niveau, met:

Bedrijven, (basis)scholen, groenopleidingen en ketenpartners in de regio Vijfheerenlanden en uit de provincies Utrecht, Zuid-Holland en Gelderland, zoals:

- Sociaal domein VHL, Avres, Waardlanden, landwinkels, Voedselbos De Geeren, Ambachtsplein Schoonrewoerd m.b.t. moestuinlessen en ambachtslessen, Natuur- en vogelwacht, Stichting Heerlijkheid Vijfheerenlanden.
- Organisaties en toeleveranciers in de regio, provincie Utrecht, Culemborg, Gorinchem NME-centra, scholen.
- Netwerkorganisaties op het gebied van permacultuur en voedselbossen, Netwerk Voedselbossen Alblasserwaard / Vijfheerenlanden.
- Organisaties voor natuureducatie en/of ecologisch tuinieren in Nederland en België, waaronder GDO (gemeenten voor duurzame ontwikkeling), Leren voor morgen, Permacultuur Nederland (kennis- en opleidingscentrum), Voedselbosbouw Nederland (kennis- en opleidingscentrum), Jong Leren Eten (JLE), IVN en Velt - opleiding moestuincoach, Voedsel uit het Bos: monitoring en opleiding.
- Binnen Europa wordt er kennis afgenomen/samengewerkt met het Agroforestry Research Centre (Dartington-UK, kennis- en opleidingscentrum voedselbossen) en met Children in Permaculture als Europees educatienetwerk.

Tot slot...

De meerjarensubsidie van gemeente Vijfheerenlanden, gevoegd bij de bijdrage van Duurzaamheidsfonds Betuwewind, betekende dat SDVHL in 2023 daadwerkelijk aan de slag kon met het realiseren van natuur- en duurzaamheidseducatie. Met als mijlpaal de officiële opening van *Groene Weelde Natuur en Duurzaamheidseducatie* door wethouder Joop van Montfoort, op 30 september 2023.

De fundamenten liggen er. Hierop bouwen wij vanaf 2024, met onze samenwerkingspartners, voortvarend verder.